

[alla nr av MVG](#)

MVG

Information från Miljösamverkan Västra Götaland
nr 14 december 2003

[Hälsoskyddsdagen i Skövde](#)

[Annorlunda och uppskattat initiativ](#)

[Stort intresse för regler om fordonstvättar](#)

[Saneringen av fogmassor med PCB - hur går det?](#)

[Systemtillsyn bra tycker också de inspekterade!](#)

[Enklare webbadress](#)

[Info till miljökontoren - nu börjar vi planera för 2005](#)

[Vill du delta i någon projektgrupp under 2004?](#)

[Kontakta oss](#)

[MVG](#)

Hälsoskyddsdagen i Skövde

Den 2 december hölls en hälsoskyddsdag i Skövde. Det var ett sammarrangemang mellan Socialstyrelsen och Länsstyrelsen, och där också Miljösamverkan medverkade. Dagen var välbesökt, med cirka sjuttiofem deltagare. De flesta från miljökontoren i länets kommuner, men också bland annat folkhälsosamordnare och arbetsmiljöinspektörer deltog.

Socialstyrelsen

Ann Thuvander, chef för Socialstyrelsens hälsoskydds-enhet, inledde dagen med en utförlig redovisning av enhetens arbetsuppgifter, och informerade särskilt om några pågående arbeten. Bland annat håller man på att ta fram nya allmänna råd om dricksvatten från enskilda brunnar respektive bassängbad, och reviderar en del äldre bl.a. om radon och om termiskt inomhusklimat. Bland övriga aktuella uppgifter som redovisades kan särskilt Miljöhälsorapport 2004/2005 nämnas. Den

tidigare miljöhälsorapporten gavs ut 2001. I den som nu är under arbete, med en omfattande enkät som underlag, kommer man att koncentrera sig på barns hälsa.

Bo Pettersson från samma enhet berättade om framförallt två problemområden, nämligen hälsoskadligt buller på diskotek m.m., och strålning från 3G-master för mobiltelefoni.

Socialstyrelsen har i ett regeringsuppdrag sett över vad som kan behöva göras för att minska riskerna för skador till följd av höga ljudnivåer på bl.a. diskotek och konserter. Bl.a. föreslås att rekommendationerna i nuvarande allmänna råd om högsta ljudnivåer skärps genom att de ska benämnas riktvärden, och att berörda verksamheter blir anmälningspliktiga vilket ökar verksamheternas ansvar för egenkontroll och att göra egna mätningar.

Socialstyrelsens bedömning av strålning från mobiltelemaster är att försiktighetsprincipen inte behöver hävdas, eftersom ett flertal stora studier som värderat och sammanställt resultat av olika undersökningar kommit fram till att den inte medför några hälsorisker. Denna bedömning gäller fortfarande, men en ny holländsk studie har visat en minskning i försökspersoners välbefinnande när de utsatts för 3G-strålning i nivåer som skulle kunna förekomma på vissa platser också i Sverige. Information om studien finns på Socialstyrelsens webbplats www.sos.se under Hälsa & Sjukvård – Hälsoskydd.

Fler studier behövs som upprepar detta försök, innan värdet av den kan bedömas närmare berättade Bo, och sådana lär också komma ganska snart.

Socialstyrelsen kommer efter hand att uppdatera informationen om detta på sin webbplats.

Verksamhetsplanering med miljömål

John Engström, miljöchef i Skövde, berättade om hur man arbetar med sin verksamhetsplanering. Tonvikten i föredragningen låg, med tanke på dagen, på hälsoskyddsfrågor. Det var ett mycket intressant och ambitiöst arbetssätt som presenterades. Inte minst imponerande var det systematiska användandet av olika kunskapskällor, bl.a. nämndes miljöhälsoutredningen (SOU 1998:124), för att försäkra sig om att man prioriterar rätt frågor.

Buller i Lidköping och Skara

Ann-Christine Hagaeus, Ylva Sandqvist och Alf Bertilsson (som genomförde mätningarna) berättade om ett nyligen genomfört projekt där de båda kommunernas samtliga skolor och förskolor bullermätts.

Några slutsatser som redovisades:

Ljudnivån i förskolor är ofta så hög att det är tröttande för personal och barn.

I skolorna är den ofta så hög att inlärning försämras.

Det verkar mer handla om pedagogik, hur verksamheterna bedrivs, än fysiska åtgärder för att kunna sänka nivåerna.

Miljösamverkan, radon och inomhusmiljö

Kristina Johansson, Länsstyrelsen, berättade om den omfattande enkät om radon som gjorts till miljökontoren i länet under försommaren. Den är ett viktigt underlag för den vägledning för kommunernas arbete som Miljösamverkan nu tar fram. Om den berättade jag, Lasse Lind, och ett ännu ganska ofärdigt koncept delades ut. Förhoppningen är att deltagarna tittar på det och hör av sig med synpunkter och förslag till projektgruppen om innehållet.

Att vägledningen kommer att behövas visade enkäten tydligt. Det återstår i de flesta kommuner mycket arbete innan alla byggnader med höga radonhalter är åtgärdade.

Både enkätrapporten och Miljösamverkans vägledning kommer att bli klara i början av 2004.

När det gäller inomhusmiljö i övrigt redovisade jag det arbete som utförts i Miljösamverkan under flera år, och den utvärderingsenkät som nu gjorts till miljökontoren. Den omfattade också den särskilda tillsynskampanjen, Inomhusmiljö 2002, av skolor och förskolor som avslutades i våras.

Utrymmet här medger inte ett rättvisande referat av enkätresultatet. Det kommer att redovisas i en rapport från projektgruppen i januari. I all korthet ska bara nämnas från utvärderingen av tillsynskampanjen att metoden med systeminspektion fungerade och var uppskattad, och från enkätens del om inomhusmiljöarbetet i övrigt framgår tydligt att mycket återstår, både hos dem som ansvarar för inomhusmiljön och hos tillsynsmyndigheterna (miljökontoren) innan man når upp till en bra nivå på innemiljöarbetet.

VMC

VMC uttyds Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum. VMC arbetar med forskning och utredningar och ger också kostnadsfri rådgivning till kommunernas miljökontor och till Länsstyrelsen i miljömedicinska frågor. Det kan bl.a. handla om hjälp med bedömningar av olägenheter och hälsorisker i olika ärenden. Det här är en mycket viktig och bra resurs vi har i vårt län. I de flesta andra län är man inte så lyckligt lottade. Erik Larsson och Pär Ängerheim från VMC avslutade dagen med att berätta om detta, och om några exempel på ärenden där VMC hjälpt miljökontoren med bedömningar.

Lasse Lind

[Till Innehåll](#)

Annorlunda och uppskattat initiativ

Miljösamverkans projektgrupp för Entreprenörer och entreprenadverksamheter har tagit initiativ till en något

annorlunda insats. Vi hade bjudit in stora aktörer för att föra en dialog om miljöfrågor i samband med större projekt, t.ex. vägar och järnvägar. Normalt är det miljökontoren som står för de externa kontakterna, men nu representerade projektgruppen alla miljökontor och träffade externa aktörer själva.

Miljöbalken ska tillämpas för åtgärder, t.ex. i byggprojekt, som kan påverka miljön och människors hälsa, och miljönämnden är tillsynsmyndighet. I samband med att sådana projekt genomförs i kommunen har alltså miljökontoren kontakt med beställare och olika entreprenörer. Syftet med vårt möte var att få en dialog om frågor som berör i stort sett alla miljökontor och aktörer, och försöka effektivisera samarbetet genom att diskutera dessa frågor vid ett tillfälle. Vår förhoppning är att det som tagits upp på mötet ska nå en större krets: miljökontoren och personer i aktörernas kontaktnät, t.ex. underentreprenörer, och förstås sätta några avtryck i de framtida vardagliga kontakterna mellan dessa parter.

Tonvikten lades på sådant som miljökontoren tycker är viktigt i genomförandeprocessen (frågor i samband med planprocessen berördes inte) och som vi ville få aktörernas reaktion på. Vi diskuterade konkreta saker såsom riktvärden för förorenade massor, avfallsdefinitioner, när återanvändning av tjärasfalt kan vara lämpligt, anmälningsärenden enligt balken och mycket annat.

Ett resultat av mötet var att några förslag lyftes fram på hur både aktörerna och miljömyndigheterna kunde förbättra samarbetet, t.ex. genom att på olika sätt vara mer tydliga. Ett återkommande tema var bristen på central vägledning. Det finns ett gemensamt behov av att Naturvårdsverket i större omfattning än idag beslutar om riktvärden och annat som förenklar bedömningen för alla inblandade, både beställare, entreprenörer och myndigheter.

De inbjudna deltagarna (ungefär 25 stycken) uppskattade initiativet med mötet och tyckte att det borde följas upp. Responsen visar att det finns ett behov av den här sortens kommunikation. Ett förslag som kom upp var att bilda nätverk, för att kunna diskutera några av de viktiga frågor som berörts på mötet och förhoppningsvis komma fram till gemensamma tillvägagångssätt.

Om någon som läser detta har idéer, synpunkter eller gärna vill delta i ett nätverk, hör av er till oss i projektgruppen!

Miljökontoren kommer att få mer information när vi skickar ut dokumentation från dagen. Fler ska också kunna ta del av dokumentationen när den läggs ut på vår webbplats.

De som var med på mötet representerade Banverket Västra Banregionen, Banverket Industridivisionen, Banverket Produktion Väst, NCC Roads AB, NCC Construction, Peab Sverige AB, Skanska Sverige AB, Skanska Väg, Vägverket Region Väst och Vägverket Produktion. Medverkande för Miljösamverkans del var Anna Engström från Lerum, Teresia Kling från Borås, Jenny Mossdal från Göteborg och undertecknad. Camilla Björck från Munkedal hade deltagit i planeringen inför mötet.

Stort intresse för regler om fordonstvättar

Under 2003 och våren 2004 jobbar Miljösamverkan med ett delprojekt om fordonstvättar. Vi har tagit fram ett gemensamt policydokument, som kan antas av kommunerna och tillämpas av miljökontoren i deras tillsynsarbete. Att ta fram ett policydokument i Västra Götaland motiveras av att få mer likartade bedömningar, samt av att även små tvättar bör uppfylla högt ställda miljökrav.

Miljökontoren utövar tillsyn över fordonstvättar med stöd av miljöbalken. Frågor om rening av tvättvattnet (så att inte tvättvatten förorenat med metaller, oljor, lösningsmedel och annat orsakar problem i reningsverk och recipient), kemikalieanvändning och verksamhetsutövarnas egenkontroll är viktiga frågor i tillsynen.

En gemensam tillsynskampanj genomförs i länet. Den startade den 1 december och håller på till och med april månad 2004. Därefter görs en utvärdering. Kampanjen syftar till att ge alla miljökontor möjlighet att under en bestämd period utöva tillsyn på tvättarna i kommunen och vid behov ställa krav. Vi i projektgruppen är intresserade av att få veta hur miljökontoren ser på tillämpningen av policydokumentet och Naturvårdsverkets allmänna råd, bland annat eftersom vi vet att landets kommuner ställer delvis olika krav på tvättar. Ett annat syfte med kampanjen är att få en samlad bild av läget. Vilka kommuner ställer t.ex. krav även på små tvättar, bl.a. tvättplattor i bostadsområden? Det är en av de saker som tas upp i det gemensamma policydokumentet, och som inte omfattas av Naturvårdsverkets allmänna råd.

Under hösten fick vi inom Miljösamverkan en förfrågan från Buss i Väst AB. Kunde vi komma och prata för dem om fordonstvättar på deras gemensamma träff den 2 december? Självklart tackade vi ja till ett sådant tillfälle att informera. Teresia Kling från Borås miljöskyddskontor samt jag själv berättade för representanter från 25 av Buss i Västs 40 delägare om vilka krav som kan ställas, från när de generellt gäller, användning av kemiska produkter och egenkontroll enligt miljöbalken. Publiken var mycket delaktig och ställde många frågor. Till exempel undrade någon varför inte miljöinspektörerna jobbar på helgen, då många lastbilsägare och privatpersoner ställer sig och tvättar på gatan? Någon annan undrade vad provtagning av tvättvatten kostar och en tredje om samma krav gäller för kommunala tvättar som för privata (svaret är förstås att samma krav måste gälla alla). Och Teresia svarade noggrant på allas frågor, och bemötte deras argument. Ett uppskattat föredrag och också nyttigt för oss att få höra

deras synpunkter.

Cecilia Lunder

[Till Innehåll](#)

Saneringen av fogmassor med PCB - hur går det?

För att få svar på rubrikens fråga har projektgruppen under hösten genomfört en enkät till miljökontoren.

En liknande enkät 2001 visade sig vara lite väl tidig. De flesta miljökontor hade då bara börjat begära in uppgifter från fastighetsägare om deras byggnader.

Nu bedömde vi tiden mogen för en ny enkät och frågade hur långt arbetet fortskridit, och hur mycket man bedömde var kvar.

35 av länets 49 miljökontor besvarade enkäten. Tillsammans med svar från den första enkäten har vi därmed uppgifter från 44 kommuner, om än inte lika fullständigt från alla.

Projektgruppen håller på att ställa samman en rapport över enkätresultatet, men det kanske dröjer en tid ännu innan den presenteras. Detta eftersom vi ska försöka få in en del kompletterande uppgifter (som enkäten inte omfattade) som ska göra det möjligt att summera hur många kg PCB som hittills genom delprojektet avlägsnats ur kretsloppet.

Men här är några smakprov från de resultat som framkommit:

- Trettiotvå kommuner har deltagit eller deltar aktivt i delprojektet. Ytterligare två har haft något enstaka ärende rörande PCBfogar. Sex kommuner uppger att de inte alls arbetat med frågan.
- Trettitvå kommuner har begärt in uppgifter från fastighetsägare. Tjugotvå har mottagit saneringsanmälningar, femton har också inspekterat saneringar och sju har granskat slutrapporter från saneringar.
- Bara tre kommuner har gjort kontroller av att svar från fastighetsägare som uppgett att de inte har några PCB fogar stämmer.
- I tjugofyra (av trettiotvå) kommuner finns det (eller har det funnits) PCB-haltiga fogmassor i byggnader.

- Tjugofyra miljökontor bedömer att inventeringsarbetet i kommunen kommit halvvägs eller längre, nio bedömer att det är i stort sett färdigt.
- Sexton miljökontor bedömer att saneringsarbetet i kommunen kommit halvvägs eller längre, sex bedömer att det är i stort sett färdigt.
- Minst 213 saneringar har genomförts i länet, varav 130 i Göteborgs stad.

I enkäten frågade vi också vad man tyckte om miljösamverkans handledning för PCB-projektet, informationen via webbplatsen och om behovet av fortsatt stöd till arbetet.

Svaren var här mycket entydiga: De allra flesta gav högt betyg åt det stöd som getts, och anser inte nu att det finns behov av fortsatt stöd. Arbetet bör kunna fortsätta med stöd av det som redan tagits fram av projektgruppen, och av andra.

Delprojektet finns inte med 2004, men rapporten kommer först en bit in på det nya året. Projektgruppen hoppas dessutom att det ska vara möjligt att ordna, kanske tillsammans med andra, ett seminarium där erfarenheter av arbetet redovisas och diskuteras.

Som enkäten alltså visade har arbetet med att befria länet från fogmassor som läcker det farliga miljögiftet PCB kommit en god bit på väg, samtidigt som en hel del återstår att göra. Projektgruppen hoppas på fortsatt aktivitet i alla kommuner som ännu inte slutfört arbetet, och att de få som ännu inte påbörjat arbetet nu tar sig an uppgiften.

Lasse Lind

[Till Innehåll](#)

Systemtillsyn bra tycker också de inspekterade!

Under år 2002/2003 har Miljö- och hälsoskyddskontoret (MHK) i Skövde Kommun deltagit i Miljösamverkan Västra Götalands delprojekt Egenkontroll och systemtillsyn. Under projekttiden utförde kontoret ett tiotal systeminspektioner på miljöfarliga verksamheter.

MHK har frågat några verksamhetsutövare hur de upplevt denna typ av inspektion.

Oavsett om verksamhetsutövare redan innan hade stor kunskap och

erfarenhet av egenkontroll eller inte har vi fått positiva reaktioner av besökta verksamhetsutövare.

Här är en sammanfattning av några kommentarer som vi har fått:

Frida Ansgariusson, Miljöingenjör på Tekniska kontoret i Skövde, anser att systemtillsyn är en bra tillsynsметod och ser gärna fler inspektioner av denna typ. Kanske borde fler möten hållas inför nyheter och lagförändringar. Hon anser därmed inte att systemtillsyn bör ersätta den ”gamla” metoden med besök direkt i verksamheten. Liknande kommentarer har MHK fått från andra verksamhetsutövare som även har sagt att tillsynen kändes mer avslappnad när idéer och problem kunde diskuteras. Flera efterfrågar liksom Frida Ansgariusson informationsmöten, vilket ofta kan kombineras med en systeminspektion.

Eftersom både vi och verksamhetsutövarna ställer sig positiva till systemtillsyn rekommenderar jag alla andra miljökontor som inte redan har provat på detta tillsynssätt att passa på att delta i Miljösamverkans delprojekt Egenkontroll och systemtillsyn.

Teres Byström, projektgruppen

[Till Innehåll](#)

Enklare webbadress

Nu räcker det med att knappa in www.miljosamverkan.se, men den gamla längre adressen ska också fortsätta att fungera.

[Till Innehåll](#)

Info till miljökontoren - nu börjar vi planera för 2005

Ni har kanske inte påbörjat planeringen inför 2005 ännu? Men vi vet att vissa miljökontor är tidigt ute och snart börjar detta arbete. För att underlätta för er har Miljösamverkans styrgrupp beslutat att tidigarelägga planeringsprocessen inför 2005. Vilket förstås är bra för alla inblandade.

För er på miljökontoren innebär det att enkäten för 2005 års verksamhet kommer till er redan i början av februari. Ni får sedan ungefär tre veckor för att gemensamt på kontoret ta ställning till de delprojektförslag som står med i enkäten.

I enkäten kan man också föreslå egna delprojekt om det är något som inte finns med. Men ännu hellre – lämna sådana förslag på nya delprojekt till oss i arbetsgruppen under januari månad. Då kan de tas med i enkäten och poängsätts av alla miljökontor, vilket ökar chanserna till att de tas med i verksamhetsplanen.

Med hjälp av era enkätsvar kommer verksamheten för 2005 att läggas fast till sommaren 2004.

Cecilia Lunder

[Till Innehåll](#)

Vill du delta i någon projektgrupp under 2004?

Miljökontoren vill vi ha representerade i varje projektgrupp, gärna flera i varje, men dessutom behövs i de flesta grupper också andra medverkande, exempelvis från andra kommunala förvaltningar och från Länsstyrelsen.

Vi behöver ett antal deltagare till var och en av följande nya projektgrupper under 2004:

1. Kemikalietillsyn (arbetet ska påbörjas i mars och fortsätta under resten av året).
2. Vattenskyddsområden (arbetet påbörjas i höst och fortsätter även under 2005).
3. Verksamhetsavfall (arbetet ska påbörjas i februari och fortsätta under resten av året).
4. Fritidsbåtshamnar (arbetet ska påbörjas i april och avslutas i oktober).

Följande båda projektgrupper kan behöva kompletteras:

Projektgruppen för Farligt avfall – Bilskrötar har haft ett första möte men har inga problem med att introducera nya deltagare i arbetet. Skulle någon mer vara intresserad av att delta i projektgruppen är ni hjärtligt välkomna.

Projektgrupp Inomhusmiljö, som ju verkat i flera år, behöver nya friska

krafter från något miljökontor.

Mer information om inriktningen på varje delprojekt finns i verksamhetsplan för 2004, vilken ni hittar på vår webbplats.

Låter det intressant? Kontakta någon av oss projektledare!

Cecilia Lunder och Lasse Lind

[Till Innehåll](#)

Kontakta oss

Arbetsgruppens medlemmar kan kontaktas för frågor och synpunkter på allt som rör Miljösamverkan.

Lasse Lind, projektledare. Tel 0532-714 47,
fax 0532-187 70, lind.lasse@SNABELAtelia.com

Cecilia Lunder, biträdande projektledare. Tel 031-60 58 95, fax 031-60 58 97 cecilia.lunder@SNABELAo.lst.se

Övriga deltagare i arbetsgruppen (tel och e-post):
Teres Byström, Miljö- och hälsoskyddskontoret, Skövde
0500-46 82 97, teres.bystrom@SNABELAskovde.se

Björn Närlundh, Miljöförvaltningen Göteborg
031-61 26 27, bjorn.narlundh@SNABELAmiljo.goteborg.se

Ilpo Borg, Miljö- och teknikförvaltningen. Lilla Edet
0520-65 96 67, ilpo.borg@SNABELAlillaedet.se

Camilla Björck, Miljö- och byggförvaltningen, Munkedal
0524-181 20 camilla.bjorck@SNABELAmunkedal.se

Monica Lundberg, Göteborgsregionens kommunförbund, GR
031-335 54 79, monica.lundberg@SNABELAgr.to

Gudrun Törnström, Länsstyrelsen (hälsoskyddsfrågor)
031-60 50 73, gudrun.tornstrom@SNABELAo.lst.se

Lotta Sahlin Skoog Länsstyrelsen (miljöskyddsfrågor) 031 - 60 50 19,
lotta.sahlin.skoog@SNABELAo.lst.se

Leif Olofsson, Västra Götalandsregionens miljösektariat

033-17 48 25, leif.olofsson@SNABELAvgregion.se

[Till Innehåll](#)

MVG

Ägare: Västra Götalandsregionen
Ansvarig utgivare: Peter Holmberg, Miljösekretariatet
tel 033-17 48 28
Redaktör: Lasse Lind tel 0532-714 47
Layout: Profil Communication, tel 0520-48 80 80

MVG finns också på Internet på www.miljosamverkan.se

Bidrag till nästa nummer vill vi ha senast 1 mars 2004
Antingen via e-post lind.lasse@SNABELAtelia.com eller fax 0532-187
70

[Till Innehåll](#)

[Åter till Miljösamverkans startsida](#)

Inlagd/uppdaterad 2004-01-19 Informationsansvarig: [Lasse Lind](#)

Miljösamverkan Västra Götaland, Miljösekretariatet, Västra Götalandsregionen
Box 1726, 501 17 Borås, tel vx 033-17 48 00.